

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xii. Q[uod] varia [anima]dversio p[roc]edit i[n] eos q[ue] duci non
obte[m]p[er]a[n]t: & q[ua]ten[us] debeat obediri: & in q[ui]b[us]
ma[n]datis locu[m] habeat exami[n]atio militaris i[n] quibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícraticí de Curialíū nūgís.

Philippus quē ordinē suavit in p̄ma p̄stitutione exercit⁹.

Gay marij disciplina in exercitu.

Delifandrola cedemonio in castigatione militis. Ad thessa. vlt.

lib. iiii. c. v. De cassilinis obsessis ab hannibale.

De petilinis a penis obsessis

De hispanis febrēnsib⁹ obsessis ab herculcio.

De egloninēsb⁹ bus q̄ p̄ fide seruāda passi sunt pignora occidi.

Triplex pena Fortune. Infamie. Sanguinis. Aurelij coctae consulis punitio p̄tra inobediētes milites

carne q̄ assa elixa vemilites vti. Philippus cum primū exercitū cōstitueret: vehicularū vsū oibus interdixit: equitibus non alijs q̄ singulos latones habere pmisit/peditib⁹ autē denis singulos q̄ molas & funes ferrēt. In estiuā exeūtib⁹. xxx. diēnū farina collo portari ip̄pauit. Gayus marius recidendonū impedimētorum grā quib⁹ maxime exercitus agmē onerat: vasa & cibaria militis in fasciculos aptata furcis p̄posuit sub q̄bus & habile onus & facilis requies esset. Vñ p̄uerbiū natū est: mli milites mariani. Lisander lacedemonius egressū via/quenda castigabat. Cui dicenti ad nulli⁹ rei rapinā se ab agmine recessisse/respōdit. Ne speciem quidem rapturi p̄beas volo. Publius vafica in hibernis quis classis vsus nō esset necessari⁹: ne tñ miles desidia corrūperet: aut p̄ licentiā ocii sociis inferret iniurias: naues edificare instituit. Itē quoq; frontinus inter multa cōstātie insignia refert q̄ cassilini obsidēte hanibale tātam inopiā p̄pessi sūt vt murē venisse centū denariis memorie pditū sit: eiusq; veditorem fame periisse: emptorē aut vixisse/& in tāta angustia fidem seruasse romanis. Petilini a penis obsessi: parentes & liberos p̄pter inopiaz eiecerunt: ip̄i coriis madefactis: & igne siccatis folijsq; arborū/& omī gnē animalīū vitā trahētes. vndecim menses obsidionē tolerauerūt. Hispani fabrenses oia eadē p̄pessi sūt: nec tamē oppidū herculeio tradiderūt. Ciziū cū oppugnet mitridates: captiuos eius vrbis pdixit / ostenditq; obsessis: arbitrat⁹ futurū vt miseratione suorum ad deditiōnē cōpelleret opidanos. At illi cohortati captiuos ad mortē fortiter excipientes: fidē seruauere romanis. Egloninenses cū a viriato / his liberi & cōiuges redderēt preoptauerunt spectare supplicia pignora suorum q̄ a romanis deficere. Numātini ne se traderent / fame mori prefixis forib⁹ domū suarū maluerūt: vicissetq; romanos auctore orozio nisi illi sub scipione pugnassent.

¶ Q̄ varia animaduersio p̄cedit in eos qui duci nō obtemperant: & quatenus debeat obediri: & in quibus mādati locū habeat exanimatio militaris in quibus non. Cap. XII.

N eos vero qui ducis aut legis non obtemperabāt arbitrio varia animaduersio procedebat. Nam alii in fortuna / alii in fama: alii in sanguine puniuntur. Frontinum relege: & vsq; quaq; ita inuenies esse. Nā aurelius coctae / consultum ad opus / equites necessitate cogente iussisset accedere: eorumq; pars detrectasset imperiū / questus apud censores effecit vt a patribus notarentur / deinde obtinuit

ne eis preterita era procederent. Tribuni quoque plebis de eadez re ad populum pertulerunt: omniumque consensu stabilita est disciplina. Quintus metellus macedonicus in hispania quinque cohortes que hostibus cesserant: testamentum facere iussus/ ad locum recuperandum remisit: minatus non nisi post victoriae receptum iri. Senatus cum milites publici valerii turpiter fugati essent: decrevit ne ei auxilia submitterent nisi victis hostibus. His vero legionibus que punico bello militiam detrectauerant: in cicilianam velut relegatis per septem annos ordeum ex senatusconsulto datum est. Appii claudii sententia senatusque consultum omnes qui a pyrro rege epirotarum capti & postea remissi erant equestrem ad peditem redegit ad leuiem armaturam omnibus extra vallum iussis tendere/ donec bina hostium spolia singuli referrent. Hec frontinus. At plinius asserit: quia fuit hec quoque antiquitas animaduersionis militaris/ iubere ignominie causa militi venam solui/ & sanguinem dimitti. Cuius rei rationi: & si in veteribus litteris non potuerit inuenire/ hoc tamen primo factum opinatur in militibus stupetis animi/ & a naturali habitu declinat/ ut non tam pena quam medicina videretur. Postea tamen ob pleraque alia delicta id factitatum esse credit per consuetudinem quasi minus sani viderentur omnes qui contra officium delinquerent. Nam leuioris culpe non erat animaduersionis ignominiosa: & si nec illa ex vigore discipline militaris dissimulationi locum relinqueret. Veteres quoque grecos anulum habuisse in sinistre manus digito qui minimo proximus est/ celeberrime traditur. Romanos quoque homines aiunt sic plerumque vsitatos anulis: causamque huius rei apion in libris egyptiacis dicit: quod insectis apertisq; corporibus ut mos fuit quos greci anatonias vocant repertum est: quem da tenuissimum neruum ab eo vno digito de quo diximus ad cor hominis pertingere ac peruenire: visumque eum esse potissimum digitum tali honore decorandum: qui continens & quasi connexus cum principatu cordis videretur. Vnde & quasi excordes arbitrati sunt curandos aut puniendos qui in militare officium deliquissent. Ut redeam ad frontinum. Crassus a sepronio afello/ & plerisque aliis historie romane scriptoribus traditur habuisse quinque bonarum rerum maxima & precipua: quod esset ditissimus/ quod nobilissimus/ quod eloquentissimus/ quod iuris consultissimus/ quod pontifex maximus. Is cum in consulatu obtineret asiam prouinciam: & circumsidere atque obpugnare leucas pararet: opusque esset firma atque pccera trabe qua arietem faceret quo muri oppidanorum quateretur: scripsit ad

Exemplum pene sanguinis posset etiam dici exemplum pene fortune.

Exemplum pene fortune et sanguinis.

Captoz pena a pyrro/ & pena remissorum.

Antiqua pena in milites secundum Plinium.

Græcorum veterum pena contra milites. Quare in digito qui est iuxta minimum ponitur anulus.

Exemplum pene sanguinis de crasso quod punit magnam inobedientem.

Polícratici de Curialiū nugis.

magnum gayum maiorū atheniensium sociorū amicorūq; ro-
mani populi vt ex malis duob⁹ quos apud eos viderat: vter ma-
ior esset ei mittere pararet. Tunc magnus gayus compto q̄ob-
rem malum desiderasset: non vti iusserat maiorem: sed quē ma-
gis esse ydoneū aptiorēq; faciendo arieti facilioreq; portatu exi-
stimabat: minorem misit. Crassus eum vocari iussit: & cum in-
terrogasset cur non quē iusserat misisset: causis ratiōibusq; quas
dictabat spretis/ vestimenta detrahi iussit: virgisque multum ce-
cidit: corrumpi atq; dissolui ratus omne officium imperantis:
si quis ad id quod facere iussus est non obsequio debito: sed con-
silio non desiderato responderit. Quid queso amplius in mona-
chu arctioris regule dictasset abbas seuer⁹? In eo nāq; solo deli-
querat q̄ non paruerat mandato: & si forte re ipsa vtilius esset
q̄ fecit. Nam sicut in religione degētibus p̄latorum mandata
dum preceptionē p̄petuam nō impugnāt a subditis nō oportet
discuti/ sed impleri: sic in re militari circa mandata ducis nulla
est examiatio militaris nisi forte q̄ precipitur expressim salu-
ti reipublice inueniat aduersum. Nam in eo non obtemperat/
nisi perfidus & impi⁹ miles. Quid enim iniqui⁹/ quid detesta-
bilius q̄ sine fidei reuerentia aggredi quicquid dictauerit impa-
tor? Nonne apud omēs nox funesta est: & crudelis plenaq; p̄fi-
die? Pectore si fratris gladium iuguloq; parētis: cōdere me iu-
beas/ pleneq; in viscera partus: cōiugis/ inuita pagam tñ omnia
dextra. Castra sup̄tusti si ponere tiberidis vndas: hespios audax
veniā metator in agros. Tu quosumq; voles in planū effunde-
re muros. His aries actus disperget saxa lacertis/ illa licet peni-
tus tolli quā iusseris orbem/ roma sit. Quid nequ⁹ dici potuit:
& vnde magis deberet si fidelis esset roman⁹ impator offendi⁹?
In eo nāq; scelerat⁹ miles fidei sue fidē facere studuit/ vñ seipm
maxime infidelē & perfidū esse cōiucit. Magna quidem debet
reuerentia duci: sed fidei religione seruata. Quedā ita necessa-
ria sunt vt mandatū non expectēt/ alia sic detestabilia: vt nullū
omnino mandatū admittāt. Media quidē que neq; sunt neces-
saria bona: nec detestabilia mala: consistunt in arbitrio p̄sidē-
tis. Velit nolit p̄fectus: ex necessitate boni diligēdus ē deus. ⁊
Velit nolit p̄fectus ex malicia iūquitatē/ est adulteriū declinā-
dum. At militare/ vel non militare: egredi vel non egredi: cete-
raq; que philosophi indifferētia reputāt: ad prepositi diligentia
& reuerentiam spectant. In his (nisi mandato p̄sidentis) oca-
lum aperire/ est criminis instar: aut ex sciētia sua ad cuiuscunq;

Lucani x̄sus.

operis fructum manum irreuerenter extendere. Sit cecus i hac parte subiectus vt uiuat: quia quacuq; die quasi ex ppria discretione ad arborem sciētie quā sibi & prelatis referuat dñs temerariā manum miserit/laqueum mortis incurrit. Quid enim bonum aut malū in talibus sit/non licet iudicare subiectis: dū plena reuerētia prepositis exhibeatur: & fidelis obedientia mādatorum. Militē ergo in oībus his que ad statum publicum pertinent nihil omnino temptare licet: nisi iussu ducis vel licētia qđ ipse faciendum decreuit roboretur. Vnde hi plerumq; qui ducī contempto vel non expectato imperio congregientes cum hoste reipublice victoriam contulerunt sepe non tam gloriam assecuti sunt de victoria: qđ de temeritate vel negligentia penaz. Quid ergo merebitur transfuga statiōis ve desertor si ex disciplina militari tanta seueritate corripitur triumphator? In strage gemmatibus iulii inuenitur elearcū lacedemōiorum ducem dixisse imperatorem exercitui potius timendum esse qđ hostē: eo qđ qui in prelio dubiam mortem timuerant/ eos statione relicta certum manebat supplicium. Lucilius papilius cursor fabium rutilium magistrū equitū qđ aduersus dictum eius quis prospere pugnauerat virgis poposcit cesum/ securi percussurus. nec contētionē aut precibus militum concessit animaduersionē eūq; profugientem romam persecutus: ne ibi quidem remissio prius supplicii metu qđ ad genua eius & fabius cum patre puoluēretur: & pariter senatus ac populus rogarent. Et ne eum credas hoc fecisse ex odio precedēt malli⁹ cui imperioso postea cognomē fuit/ filiū qđ is contra edictū patris cū hoste pugnauerat quis victorē/ in p̄spectu exercitus virgis cesū securi percussit. Fuit autē disciplina militaris: sicut reipublice necessaria: ita & oīb⁹ gratiosa: adeo qđ vt malli⁹ fili⁹ p se aduers⁹ patrē exercitus seditio nē paratē: negauerit tāti esse quēq; vt ppt̄ illū corrūperet disciplina militie: & obtinuit vt ipm p̄iri paterent. Api⁹ claudi⁹ ex his q loco cesserāt decimū quēq; militē sorte ductū fuisse percussit. Fabi⁹ rutili⁹ p̄sul ex duab⁹ legionib⁹ q loco cesserāt videnos sorte deductos i p̄spectu militū securi percussit. Idē trinos ex cēturiis q̄q; statio ab hoste p̄rupta erat addixit securi. Qui⁹ fabi⁹ maxim⁹ transfugas dextas p̄scidit. Marc⁹ cato tradidit i furto dephēsis intē p̄militones dextas eē p̄cisas. aut si benigni⁹ i reū aiaduētere voluissēt: in p̄ncipis sanguinē missū. Seditio q̄q; securi puocat: ita tñ vt p arbitrio ducis i pena paucorū: securitas & qes rei publice reformetur. Iulius cesar orta seditione militū/ paucis p̄-

Elearchi lacedemonij vbi egregiū i peratore nō minus metuendū militi qđ hosti.

De mallio filio q̄ cohercuit seditio nē p se paratā vt non periret disciplina militaris.

Fabi⁹ pena in cedentes loco.

Fabi⁹ maxim⁹ pena in transfugas.

Iulij cesaris pena i milites seditiosos.

Polícraticí de Curialiú nugis.

cussis castra sedasse legitur / & fidem militum reparasse.

Quare cingulo priuentur milites: & q̄ exauctorat⁹ non habet aliquod cum gladio telo ve commercium / et quare gladius insertus est cingulo.

Caplm. XIII.

Statutum ad priuandú milites militia.

EIt interdú vt ex delicto suo p̄uent⁹ milites militiae cingulo in his maxime vbi sacrilegia cōmittunt. Veteri nāq̄ iure statutū est: & nouo non est abolitū: vt qui non seruato militiae sacramento religionem quā profitetur impugnat / cinguli amissione mulctetur. Fertur hoc edicto iulius compescuisse militē suū qñ urbem ingressis non licuit hoies spoliare / aut tépla deorū / qđ ei postmodum ingrauescēte seditione ip̄operauit. Numinib⁹ nāq̄ romanis ciuib⁹ iurati impugnare nō poterāt quos sacramēto militiae susceperāt defendēdos. Sic quoq̄ gayus curio bello dardanico circa dirachiū cum vnā de legionibus quinq̄ seditionem vidisset: eam p̄cedere iussit inermem / discinctam in conspectu armati exercit⁹ stramenta coegit secare. Postero autē die similiter fossam discinctos milites facere / nullisq̄ precibus legiōis impetrari ab eo potuit: ne signa eius submitteret nomēq̄ deleret. Milites autē in supplementū aliarum legionū distribuit. Nō enī restituebant qui meruerant p̄uari cingulo: atēq̄ eos pre ceteris virtutū merita insignirent. Milites qui ex cānensi pugna cedentes in siciliā fuerāt relegati / postulauerant a marco marcello consule. vt in p̄liū ducerent. Ille senatū cōsuluit / senatusq̄ negauit placere sibi eis cōmitti rēpublicā q̄ eā deseruissent. Marcello tñ pmisit facere qđ videretur / lege tñ p̄scripta ne quis eorū & mūere vacaret: ne ve donaretur p̄mio / aut honore / aut reportaret in italiā dū peni in ea fuissent. Dū vero cingulo spoliati sunt: eis nec era p̄cedūt: nec militanb⁹ priuilegiis gaudēt: nec habēt aliqđ cū gladio telo ve cōmerciū. Ideoq̄ p̄uida cōstitutione maiorū est gladius insert⁹ cingulo / vt collato honore cinguli / ptas quoq̄ ip̄ius gladii aliq̄ tenus intelligat collata. Et recte cingulo decoratur / ad militiaz q̄sq̄ accedit: q̄a eū expeditū esse ad numia reipublice officii sui necessitas exigit. Accigi nāq̄ solet / cū gerēda iminēt: & cui vacatio datur: licet eē discinctū. Vñ illd̄ i libro regnorū. Nō eque glorie accinct⁹ vt discinct⁹ / q̄a sollicitudo labor⁹ iminētis gloriā licētiā nō admittit. & ociādi libertas & securitas q̄tis plenimq̄ extollentiam parit. Cingulum ergo indicium laboris / labor honoris meritum / vt liqueat omnibus q̄ qui laborem indictum militiae subire detrectat / honorem gladii in militari

Gay⁹ curio.

Marcus marcellus.

ii. Regū. xx.